

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ

Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI 3

- 1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI 3
- 1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ 3
 - 1.2.1. Değerlerimiz 4
 - 1.2.2. Yetkinlikler 4
- 1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI 5
- 1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI 6

2. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 7

- 2.1. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI 7
- 2.2. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER 7
- 2.3. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR 8
- 2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU 9

3. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI 10

- 3.1. KAZANIMLARIN YAPISI 10
- 3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI 11

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünölebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüşmüş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürölen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşğıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüşmüş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılabacak öz mirasımızdır.

Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eyleme dayalı becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanan, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiyle, demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına tersdir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerde. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalışmalarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genelgeçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözeten bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Bir sanat yapıtının açıklanarak değerlendirilmesi analiz ve sentez düzeyinde incelenmesini gerektirir. Bu amaca yönelik bilimsel disiplin diğer sanat bilimleri ile de doğrudan ilişkili olan sanat eleştirisi. Sanat eleştirisinin eğitimdeki karşılığı ise pedagojik sanat eleştirisi başka bir deyişle sanat eseri incelemesidir.

Sanat eseri inceleme yönteminin nesnel sonuçlar verebilmesi için sağlam bir kuramsal altyapıya ve bilimsel temellere dayanması gerekir. Bu bilgiler ışığında; Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programında içerik ve sıralaması ayrıntılı olarak açıklanan sanat eseri inceleme yöntemi, Akademik ve Disiplinlerarası Yeni Sanat Eleştirisi kuramı temel alınarak 12. sınıf düzeyine uygun şekilde geliştirilmiştir. Sistemati bir yaklaşım içeren bu yöntemle; öğretmen rehberliğini giderek daha az gerektiren çözümleme becerilerine ve bütüncül bir eleştirel kavrayışa ulaşılması hedeflenmektedir.

Programın içeriği hazırlanırken sanat tarihi derslerindeki kapsamlı bilgilerin tekrar edilmesi değil seçilen eserin incelenmesine yardımcı olacak kısa bilgilerin verilmesi planlanmıştır. Böylece bilgiyi yorumlayarak senteze ulaşılmasına olanak tanıyan, akademik basamaklara hazırlayıcı nitelikte öğrenci merkezli bir yaklaşımın kullanılması amaçlanmıştır.

2.1. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Bilimsel yaklaşımla sanat eseri inceleme yöntem ve kurallarını kavramaları
- Görme, çözümleme, yorumlama becerilerini geliştirmeleri
- Sanat eserini bütünden parçaya ve parçadan bütüne doğru inceleme yeterliliği edinebilmeleri
- Sanat eserindeki yapısal düzenin, eserin anlamı üzerindeki etkilerini kavramaları
- Dünya ve Türk sanat tarihinden önemli eserlerin “öz” boyutunu tanımaları
- Sanatsal üsluplar ile tarihsel ve sosyal özellikler arasındaki ilişkileri kavramaları
- Sanat eseri ile ilgili olarak Atatürk'ün sanata ilişkin görüş ve düşüncelerini özümsemeleri
- Sanat üretimlerine nesnel yaklaşımla değer verme becerisi geliştirmeleri
- Eleştirel inceleme yoluyla öz eleştiri becerisi kazanmaları
- Gerektiğinde kendi çalışmalarında kullanabilmek amacıyla sanat yapıtlarının ideal düzenleme biçimlerini kavramaları

2.2. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programı ile ulaşılması beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- Görsel dili çözümleme
- Sanat okuryazarlığı
- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme

- Araştırma becerisi
- Sistematiik düşünme
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanma
- Yorumlama becerisi
- Kùltürler arası iletişim
- Problem çözme
- Karar verme

2.3. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Öğretmen; öğrenciler için millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyici, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.
- Öğrenme etkinlikleri planlanırken öğrencinin yaşadığı yerin özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Öğretmen, çevrenin ve okulun olanakları doğrultusunda dersin amacına uygun eserlere de yer verebilmelidir.
- Öğretmen anlatacağı konuyla ilgili hazırlık yapmalı, kullanacağı terimlerin Türkçe karşılıkları varsa onları tercih etmeli ve konuyu sade bir dille aktarmalıdır. Ünite başlıklarının altında verilen terimler o ünitenin öğrenme öğretme süreci içindeki ilgili kazanımlarda öğrencilere kazandırılmalıdır.
- Kitapta yer alan bir eser incelenirken sınıftaki tüm öğrencilerin görebileceği ölçülerde tıpkıbasım ya da dijital görsel gereçlerden yararlanılmalı, bu gereçler dersten önce öğretmen tarafından hazırlanmış olmalıdır.
- Ele alınan eser incelemesinin aynı derste sonuçlandırılması sağlanmalıdır. Etkinliğin yarım kalmaması için öğretmen, zaman planlamasını dersin başlangıç ve bitiş saatine göre yapmalıdır.
- Ders, programdaki sıralamaya göre planlanmalı ve anlatılmalıdır.
- Öğretmen sanat eseri inceleme yöntemine uygun soruları sorarken doğru sıralamayla ve merak uyandıracak şekilde ilerlemeli, bazen anahtar kelime ve yönergeler vererek öğrencilerin sonuca ulaşmasını kolaylaştırmalıdır.
- Etkinlikler, programda yer alan kazanım ve kazanım açıklamaları doğrultusunda planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Öğretmen programda yer alan kazanımlara bağlı kalarak dersin amaçlarına ve öğrenci düzeyine uygun farklı eser incelemeleri yapabilir, öğrencilere proje ya da ödevler verebilir.
- Öğrencinin önceki sanat tarihi bilgileri ile eser inceleme yöntemi arasında ilişkiler kurabilmesi sağlanmalıdır.
- Program uygulanırken sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik gibi farklı disiplinlerin bir arada, düzeye uygun yoğunlukta ve sonuç odaklı işleyebilmesine dikkat edilmelidir.
- Öğrencilerin gruplar oluşturarak eser incelemeleri, demokratik tartışma kültürlerinin ve sanatsal iş birliği kurabilme becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Bu nedenle sanat eserlerini inceleme derslerinde grup çalışmaları da düzenlenmelidir.
- Öğrencilerin incelenen eserlerle ilgili bilgiye dayalı yorum yapabilmeleri için deneyim kazanabilecekleri, bireysel farklılıklara açık bir ortam oluşturulmalıdır.
- Program uygulanırken öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini aktif olarak kullanmalarını sağlayacak etkinlik ve çalışmalara yer verilmelidir.

- Programın uygulanma sürecinde kazanımları destekleyecek nitelikteki görsel, işitsel ve basılı gereçlerden yararlanılmalıdır.
- Öğrenciler, programdaki kazanımlara uygun araştırma ve tartışmalara yönlendirilmelidir.
- Öğrenciler, sanat eseri inceleme yöntemi ile değerlendirebilecekleri çeşitli sanatsal etkinlikleri izlemeye yönlendirilmelidir.
- Öğrencilerin, derste incelenen eserin dönemsel özellikleriyle, kendi yaşadıkları dönemin toplumsal, coğrafi, siyasi yapısı ve koşullarını karşılaştırabilmelerine, güncel sanat etkinliklerini bu gözle değerlendirebilmelerine önem verilmelidir.
- Bir eserin incelemesine geçilmeden önce öğrencilere; o eserdeki sembol, işaret ve figürlerle ilgili kimlik bilgilerinin verilmesine, geçmiş yıllarda aldıkları sanat tarihi bilgilerinden ilgili kesitleri hatırlatıcı tanımların yapılmasına dikkat edilmelidir.
- İncelenecek sanat yapıtının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilirken; mimarî, edebiyat, müzik alanlarından öne çıkan eser örneklerine de değinilerek öğrencilerin bütüncül bir yaklaşım geliştirmeleri desteklenmelidir.
- Öğretmen, etkinlik (müze, sergi) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir.

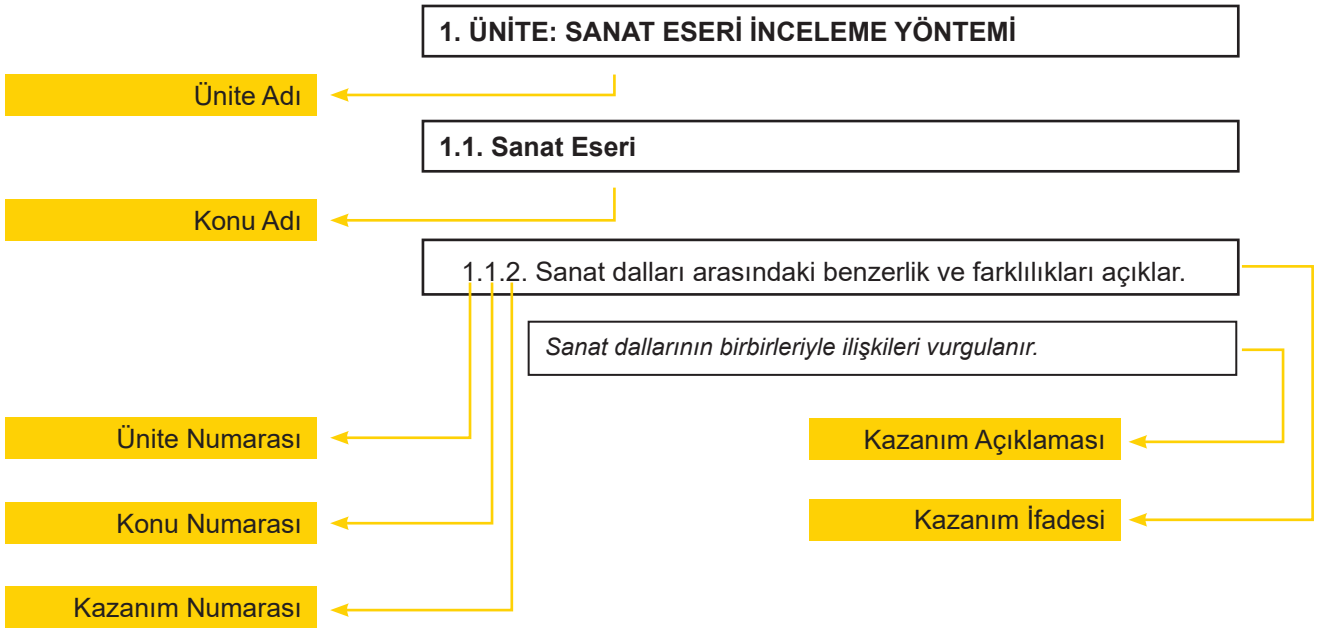
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
SANAT ESERİ İNCELEME YÖNTEMİ	13	18	25
SANATIN DÖNEMSEL DEĞİŞİM SÜREÇLERİ	7	18	25
19 VE 20. YÜZYIL SANAT AKIMLARI	7	18	25
TÜRK SANATI	2	18	25
TOPLAM	29	72	100

3. SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 4 ünite bulunmaktadır. Kazanımlar; ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. ÜNİTE: SANAT ESERİ İNCELEME YÖNTEMİ

Terimler: Sanat, sanat eseri, plastik sanatlar, görsel sanatlar, resim

1.1. Sanat Eseri

- 1.1.1. Sanat dallarını gruplara ayırır.
- 1.1.2. Sanat dalları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.
Sanat dallarının birbirleriyle ilişkileri vurgulanır.
- 1.1.3. Plastik sanatlar içinde resim sanatını ayırt eder.
Resim sanatı ile ilişkili diğer sanat dallarının ortak özellikleri vurgulanır.
- 1.1.4. Sanat eserinin önemini ve işlevini ifade eder.
- 1.1.5. Sanat eserin toplumsal özelliklerle ilişkisini açıklar.

1.2. Sanat Eserinin Yapısı

- 1.2.1. Sanat eserinde biçim-içerik ilişkisini açıklar.
- 1.2.2. Sanatsal düzenleme elemanlarını ve ilkelerini ifade eder.
- 1.2.3. Sanatsal düzenleme ilkelerinin ve elemanlarının ideal düzeni ile estetik arasındaki ilişkiyi açıklar.
a) Sanat eserinde güzellik kavramının insanın estetik duyarlılığı ile ilişkisi yorumlanır.
b) Geleneksel ve çağdaş değerlendirme ölçütleri aracılığıyla estetiğin önemi açıklanır.

1.3. Sanat Eseri İnceleme Yöntemi

- 1.3.1. Sanat eseri ile ilgili bilgiyi açıklar.
a) Sanatçının adı, eserin adı, malzeme ve teknik bilgileri, ölçüsü, biçimi, bulunduğu yer bilgisi açıklanır.
b) Eserin ön anlatımını yaparak görülenleri belli bir düzende açıklaması istenir.
c) Eserde görülen figürlerin duygularını ve eserin uyandırdığı genel duyguyu açıklaması istenir.
- 1.3.2. Sanat eserin konusunu açıklar.
a) Eserin konusu açıklanır ve konunun kaynağı ifade edilir.
b) Eserdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri açıklanır.
- 1.3.3. Sanat eserini çözümler.
a) Eserdeki desen, hacim ve grafik düzeni, ışık-gölge, değerler ve renk düzenini çözümlemesi sağlanır.
b) Eserdeki kompozisyon düzenini; mekân, doku, espas, perspektif, ritim ve hareket şemasını çözümlemesi sağlanır.
- 1.3.4. Sanat eserin anlamını ifade eder.
a) Eserin ana temasını ve yan temalarını ifade etmesi istenir.
b) Eserin yapılış amacı açıklanır.
c) Eserin sipariş mi yoksa özgün olarak mı yapıldığı ve işlevi vurgulanır.

1.3.5. Sanat eseri ile ilgili yoruma ve yargıya ulaşır.

- a) *Eser ile ilgili estetik bir yargıya vararak hangi sanatsal kurama uygun olduğunu açıklaması sağlanır.*
- b) *Kavramsal sanat ve performans sanatı gibi geleneksel estetik değerleri içermeyen örnekleri yorumlayarak yargıya ulaşması beklenir.*
- c) *Eserin sanat tarihindeki yerini ve önemini değerlendirmesi sağlanır.*

2. ÜNİTE: SANATIN DÖNEMSEL DEĞİŞİM SÜREÇLERİ

Terimler: Rönesans, maniyerizm, barok, rokoko, neoklasisizm, romantizm, realizm

2.1. Rönesans

2.1.1. Rönesans Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Rönesans Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Rönesans Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.2. Maniyerizm

2.2.1. Maniyerizm Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Maniyerizm Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Maniyerizm Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.3. Barok

2.3.1. Barok Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Barok Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Barok Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.4. Rokoko

2.4.1. Rokoko Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Rokoko Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Rokoko Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.5. Neoklasisizm

2.5.1. Neoklasisizm Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Neoklasisizm Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Neoklasisizm Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.6. Romantizm

2.6.1. Romantizm Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Romantizm Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Romantizm Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

2.7. Realizm

2.7.1. Realizm Dönemi sanat eserlerini inceler.

- a) *Realizm Dönemi'nin üslup özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *İncelenecek eserlerdeki sembol, işaret ve alegoriler ile figürlerin kimlikleri hakkında bilgi verilir.*
- c) *Realizm Dönemi'nin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3. ÜNİTE: 19 VE 20. YÜZYIL SANAT AKIMLARI

Terimler: Modernizm, çağdaş sanat, postmodernizm, alıntı, pastiş, parodi

3.1. Modern Sanat Akımları

3.1.1. Empresyonizm (İzlenimcilik) akımına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Empresyonizm (İzlenimcilik) akımının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Empresyonizm (İzlenimcilik) akımının öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.1.2. Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) akımına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) akımının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) akımının öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.1.3. Kübizm akımına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Kübizm akımının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Kübizm akımının öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.1.4. Dadaizm ve gerçeküstücülük akımlarına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Dadaizm ve gerçeküstücülük akımlarının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Dadaizm ve gerçeküstücülük akımlarının öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.1.5. Soyut sanat akımına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Soyut sanat akımının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Soyut sanat akımının öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.2. Çağdaş Sanat

3.2.1. Çağdaş sanata ait eserleri inceler.

- a) *Çağdaş sanatın özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*
- b) *Çağdaş sanatın öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

3.2.2. Postmodernizm akımına ait sanat eserlerini inceler.

- a) *Postmodernizmin özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir.*

b) Postmodernizmin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.

4. ÜNİTE: TÜRK SANATI

Terimler: Minyatür, ebru, hat, tezhip, çini, bezeme, motif

4.1. Geleneksel Türk Sanatı

4.1.1. Geleneksel Türk sanat eserlerini inceler.

- a) İslamiyet öncesi Türk sanatının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir ve dönemin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*
- b) İslamiyet sonrası Beylikler Dönemi Türk sanatının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir ve dönemin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*
- c) Selçuklu Dönemi Türk Sanatının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir ve dönemin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*
- ç) Osmanlı Dönemi Türk Sanatının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir ve dönemin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*

4.2. Cumhuriyet Dönemi Türk Sanatı

4.2.1. Cumhuriyet Dönemi Türk sanat eserlerini inceler.

- a) Cumhuriyet Dönemi Türk sanatının özellikleri ile ilgili hatırlatıcı bilgiler verilir ve dönemin öne çıkan eserleri öğretmen rehberliğinde incelenir.*